THERAPIAS SYPHILIDIS

ANNO 1771. AUT POSTERIORES, AUT DENUO RESUSCITATAS.

PRAESIDE

JOH. JACOBO SPIELMANN

MED. DR. PATH. ET PRAX. CLINIC.

PROF. PUBL. ORD.

SOLEMNI ERUDITORUM EXAMINI

OFFERT

D. XX. DEC. M D CC LXXXVIII.

JOH. FRIED. KOBELT

ARGENTORATENSIS

AUTOR.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI

LITTERIS P. J. DANNBACHII.

ILLUSTRIBUS

LIBERALITATIS

SCHENKBECHERIANAE

ATQUE

OTTONIANAE

DOMINORUM

DISPENSATORUM

COLLEGIIS

VIRIS

NOBILISSIMIS

AMPLISSIMIS PRUDENTISSIMIS

CONSULTISSIMIS EXPERIENTISSIMO

EXCELLENTISSIMIS

DE RE PUBLICA ET LITTERARIA

SUMME MERITIS

FAUTORIBUS AC PATRONIS SUIS

PIE COLENDIS

HANC DISSERTATIONEM

UT GRATISSIMAM

COLLATI BENEFICII PUBLICE PROFITERETUR

MEMORIAM

SACRAM ESSE VOLUIT

AUCTOR.

INTROITUS.

Qui vastátiones, quibus venerea labes a prima sua origine in genus humanum saeviit, cum noxis quas hodie infert, comparat, magnum sane discrimen intercedere deprehendet. Pessima nimirum ista symptomata, quae miseros lue contaminatos tam cito mutilabant, nunc perraro inter nos observamus; non amplius tanta velocitate malum ulterius serpit, quoniam aegri plerique non ut olim ex falsa ista pudicitia malum suum silent, nec illos,

fato suo, religiose immisericordes, committimus, quod proh dolor! nimis frequenter olim accidit; nec tandem in medendo lui venereae adeo rudes mansimus, ac quondam fuere medici. Noli tamen ideo putare, nos hodie ab insidiis hujus morbi multo minus infestari: Prothei formam nunc induit, atque insidiose mitis, humanam devastat stirpem, alias jam multo infirmiorem et laxiorem, adeo ut quidam simulatam hanc mitiorem Syphilidis indolem, a debiliori isto hominum habitu derivarent; cui opinioni equidem non omnem plane verosimilitudinem denego; tandem repertam meliorem tamen in medendo methodum maximam huc contulisse symbolam, utique persuasum habeo.

Diversissimo autem modo, ab omni tempore, medici hanc hydram debellare nisi sunt, indeque quidam in pessimos deducti fuere errores, quoniam perversis suis opinionibus circa naturam atque effe-

ctum virus venerei, aeque inconcinnas atque deleterias medendi methodos superstruxere: alii contra magis de refrenando impetu mali solliciti, multa tentavere, quae quum subinde morbum sustulerint, vel saltem modo mitigaverint, mox tanquam totidem Specifica, fallere nescia, maximo encomio divulgata fuere; donec tandem verum istud luis venereae antidotum innotescere coeperit, ad quod dein omnis fere medicorum ordo, tanquam ad sacram anchoram confugit.

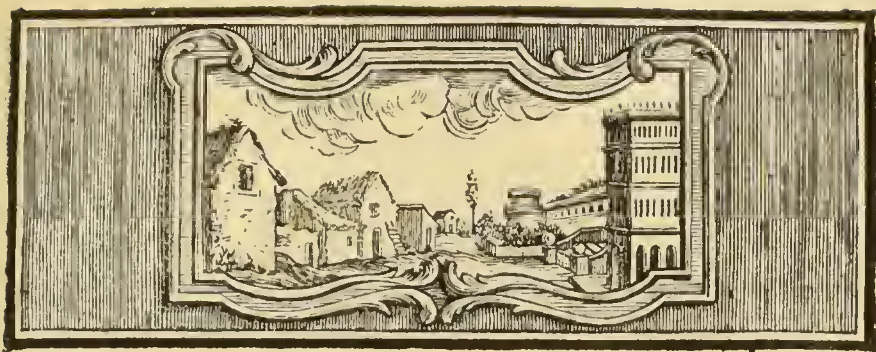
Varias has syphilidis therapias jam Cel. ASTRUC [a] ad sua usque tempora studiose collectas nobis tradidit: quem dein secutus est Experient. olim apud nos BOEHM[b], qui recentiora, a quibus haec materies

(a) JO. ASTRUC *de morbis venereis* L. VI. Paris 1738. 1740. 1760. T. II. 4. quem *Angli* traduxere. Lond. 1755. Vol. II. 8. et in compendium reduxere per SAM. CHAPMANN Treatise on the veneral disease. Lond. 1755. 12. T. II. quem et Germani adscivere utendo compendio ASTRUCCI opera JO. GOTTL. HEISE aeque ac Galli, opera Cel. LOUIS in 12. Vol. IV.

(b) BOEHM *variae syphilidis therapiae.* Argent. 1771. 4.

incrementum cepit, in specimine suo academico, addidit.

Quoniam autem haec sparta ab auctoribus hodie uberrime colitur, atque qui, vis fere aliam methodum vel aliud remedium commendat, quae ab antiquioribus partim mutuata ac recocta, vel parum immutata, vel tandem plane nova sunt, quaeque maximam partem medico hodie scitu summe necessaria duco; quum tamen horum scriptorum caterva tam numerosa sit, ut eorum acquisitio una parte nimis sumptuosa esset; alia vero parte, lectio nimiam temporis jacturam pareret; ideo haec totidem argumenta calamum exercendi esse duxi, atque omnes et singulas has diversas recentiores syphilidis therapias in compendio collectas offerendi, cui operi me nunc accingam, idque pro virium facultate expediam.

§. 1.

PLANTIS omnibus, leni quodam modo vitia humorum nostrorum corrigentibus, corruptosque excretione quadam praecipue diaphoresi corpori subducentibus, eandem inesse specificam vim contra veneream luem ejusque pertinacissima symptomata ac mercurio, persuasum sibi habet Cel. MITTIE (1) et prae aliis diaphoreticis, *Agrimoniam, bardanam, bistortam, bursam pastoris, camomillam, corallinam, centaureum, carduum benedictum, cichoreum, doronicum, gentianam, hepaticam, imperatoriam, linariam, majoranam, marrubium, millefolium, pimpinellam, scabiosam, tormentillam etc.* in debellanda lue ipsi satisfecisse contendit.

(1) *Observations sommaires sur tous les traitemens de la maladie vénérienne, particulièrement avec les végétaux, par* J. ST. MITTIE. *Paris* 1779.

Gratiolam officinalem L. drasticam valde plantam a medicis Viennae frequentissime in hoc morbo in usum trahi, lego in Cel. RICHTERI Bibliotheca Chirurgica [2].

Pulverem radicis *Gei rivalis* L. americae incolae ulceribus venereis consolidandis inspergunt, nec non pulverem corticis interioris *Ceanothi americani* L. eodem modo, eundemque in scopum adhibent [3]. *Lobelia Syphilitica* L. KALMIO et BERTRAM jam olim laudata [4] quamvis famae suae multum perdiderit, tamen adhuc hinc inde ab Americae incolis recepta est, qui eam in lue rebelli praecipue cum *Ranunculi abortivi* L. parva quantitate adhibent [5]: et soli forsan incuriae in eligenda planta, adversi isti eventus, quibus persaepe medicorum spem fefellit, annumerandi sunt; duae enim *Lobeliae* species, sibi ceterum satis similes occurrunt, una *longiflora*, altera *syphilitïca*, quarum prior multo majori dignoscitur acrimonia a posteriori [6].

(2) RICHTER Bibliotheca Chirurg. T. IV. p. 386. *et* KOSTRZEWSKI *diss. de Gratiola.* 1775.

(3) *Practical Observations on the more obstinate and inveterate venereal complaints, by* J. SCHWEDIAUR. *London. pr. for.* JOHNSON. 1784. 8vo. 233. pag. — Hujus libri versionem Gallicam dedit Dct. GIBELIN. Paris. 1785. epitomen germanice dedit Cel. RICHTER in Bibl. Chir. Tom. V.

(4) vid. BOEHM. l. c. §. XIV. p. 31.

(5) SCHWEDIAUR. l. c.

(6) ibid.

Astragali exscapi L. radicem, cujus ope mulieres in Hungariae confinibus venereum morbum profligare solent, nuperrime tentavit Cel. QUARIN ([7]) in nosocomio Generali Vindobonensi, atque quatuor lue infectos sanasse narrat. Quum tamen nulla ipsi innotuerit medicamenti dosis, ideo radicis unciam dimidiam in aquae fontanae unciis quindecim ad reman. librae unius coxit, tepide mane et vesperi assumendae. Hujus radicis efficaciam quoque testantur plures observationes a Cel. GIRTANNER ([8]) descriptae, quaeque omnem sane fidem merentur: Ipsius plantae iconem idem dedit in tractato suo modo citato.

Pruni padi L. corticem in balneo et decocto laudat LUNDEMARK. ([9])

Tithymali praeparatis specificam quandam inesse vim contra luem veneream experimentis comprobant LA TOURETTE et GILBERT. ([10])

(7) J. QUARIN. Animadversiones practicae in diversos morbos chronicos. *Viennae*. 1786.

(8) CHRISTOPH. GIRTANNER. *Abhandl. über die venerisch. Krankh.* 1788. 459. p. hujus libri recensio exstat in *Goettingische Anzeigen* 1788. 159. *Stük.*

(9) in *Veckoskrift foer Loekare och Naturforskare.* Tom. VII. vid. *Goetting. Anz.* 1788. 15 *Stük.*

(10) *Demonstrations des élémens de Botanique, par* M. LA TOURETTE. Lyon 1787. 8vo. Vol. III.

Saponariam officinalem L. Parisiis sub forma decocti, atque extracti in hoc morbo exhiberi lego in *Journ. Gén. de France.* (11) Syrupus quoque exinde paratur, cui Liquor. anodyn. nitros. Pharm. Würtemb. miscent; addunt quoque Aq. Flor. Sambuc. libras duas in qua sacchar. unciae duae solutae fuere. Ea quantitas tempore 24 horarum absumitur, singulaque hebdomade pilularum BELLOSTII ope alvus ducitur.

Solanum dulcamaram L. in decocto hodie iterum extollunt SCHWEDIAUR, (12) GIRTANNER (13) atque MITTIE. (14)

Laureolae sive *Daphnidis Mezerei* L. radicem laudant SCHWEDIAUR (15), GIRTANNER (16), RUSSELL (17), HOME (18), et praecipue CULLEN (19) qui ope hujus decocti ulcera venerea sanasse affirmat, quibus tollendis mercurius impar fuerit. Formam hujus remedii, cuivis stomacho ac dia-

(11) *Journal génèral de France.* 1778. Nro. 49.

(12) l. c.

(13) l. c.

(14) l. c.

(15) l. c.

(16) l. c.

(17) *Medical observations and Inqueiries.* Vol. III. p. 189.

(18) *Clinical Experiments and Histories.* p. 467.

(19) *First Lines of the practice of Physic.* Vol. IV. p. 408.

thesi accommodatam, quaeque susceptis experimentis maxime sese probavit, nobis tradidit. Cel. MURRAY ([20]) sequenti modo: Rec. Cort. Rad. Laureol. rec. unciam unam, coq. cum. Aq. font. libris duab. et dimidia ad. reman. librar. duar. sub. fin. coct. add. Rad. Glycyrrh. unciam unam, d. s. quater de die libra dimidia sumatur.

Multo autem antefert *Daphnidem Lagetto* L. huic praecedenti GIRTANNER, quae datur ad drachmas duas cum decocti Salsaparill. libris duab.

Nucum Juglandium putamina in decocto, praecipuis ex vegetabilium ordine petitis remediis antivenereis annumerat GIRTANNER ([21]).

Decoctum *Ledi palustris* L. ad balnea atque fomenta adhibitum, efficasissimum esse remedium contra ulcera, scabiem ac impetiginem veneream lego, in *Gazette Salut.* 1788. *N.* 46.

Clematis recta L. ab Ill. STOERK ([22]) in rebellibus luis symptomatibus celebratur. Non minus *Anemone pratensis* L. et *Aconitum Napellus* L. tanquam luis remedia ab illo censentur ([23]).

(20) Apparatus medicamentorum, Auctore ANDR. MURRAY. Vol. IV. p. 632.

(21) l. c.

(22) ANT. STOERK, libell. de Flammula Jovis, Vienn. 1769. 8.

(23) id. de usu pulsatillae nigricantis. Vienn. 1771.

Echitis Syphiliticae L. folia ab incolis Surinamensibus contra luem recipiuntur: et

Epidendrii Claviculati L. ope, mancipia Indiae Septentrionalis a lue venerea liberantur, teste GIRTANNER.

§. 2.

Ast magnam abhinc aliquot annis praecipue famam acquisivit *Opium*, primum in quibusdam Americae ac Indiae Orientalis regionibus ad debellandam Syphilin. Plurimas enim observationes ejus ope instituerunt in lue venerea infectis Cel. MICHAELIS ([24]) atque NOODT, quae efficaciam ejus in hocce morbo satis superque probant: Si quidem omnis generis symptomata luem concomitantia, bubones, cancri genitalium ac faucium, scabies, condylomata, dolores ossium, ulcera partium mollium ac solidarum, ejus ope sanata fuerunt. Dein pericula quoque fecit cum *opio* Cel. SIBBERN, quae actis regiis Hafniensibus inseruit Cel. TODE ([25]), qui in eodem Sophronisterio constitutus medicus plurimis interfuit tentaminibus quae in universum aeque bene cesserunt. Attamen plurimum adhuc famae addiderunt *opio* celeber-

(24) *Medical communications Vol.* 1. *p.* 307. *on the efficacy of opium, in the cure of the venereal disease. By* Fred. MICHAELIS. *M. D. Physician to te Hessian troops. Communicated by Dotr.* SIMMONS *Read. Dec.* 30. 1783.

(25) Acta regiae societatis medicae Hafniensis. Tom. I. 1783.

rimi Angliae ac Americae medici et chirurgi, GRANT [26], WEBSTER, SAUNDERS, SCHOEPF, WHITE, CULLEN, STINDS, SKEETE, ROBERTSON, ex quorum observationibus satis copiosis, memoratu modo digniores, quae pro antisyphilitica virtute hujus remedii militant, in unum collegit Cel. a THUESSINK [27] in specimine suo academico, cui etiam quaedam experimenta, duce Cel. CULLEN ab illo instituta inseruit.

§. 3.

Quo vero efficaciam suam in hoc morbo exserat *opium*, larga dosi propinandum esse, omnes qui eo usi sunt auctores asserunt, adeo ut tandem ad scrupulos duos et ultra ea ascendat [28], citra sanitatis detrimentum, quo minus spem nostram frustretur: Facillime enim corpus ei assuescere, ab eoque iterum desuefieri; et plerumque intra octiduum jam luculentissime effectus suos

(26) *Observations on the use of opium in removing symtoms of morbid irritability*, *by* A. GRANT, *senior Surgeon of his Majestys militari hospitals during the late waz in America. London* 1785. *uti et Medical Journal of Dr.* FOART SIMMONS. *part.* 5.

(27) EVERARDI. JOANN. THOMASS. a THUESSINK. diss. de opii usu in Syphilide probato. Lugd. Batav. 1785. 8vo. 72. pag.

(28) Memorabilem talem casum refert. Cel. TODE. l. c. ubi aeger a 1 Maji. ad 16 Julii 1140. gr. assumsit. RICHTER. Bibl. Chir. T. VI. p. 736. Equidem ipse jam 6 dierum spatio sex scrupulos exhibitos vidi in testiculo vener. ac gonorrhoea maligna, faustissimo eventu.

edere: rarissime tantam inducere somnolentiam, ut aegroti suis operibus fungi nequeant. Nullo quoque modo sanitati noxiam esse hanc methodum, plerique bene observarunt; licet enim facies quorundam inde pallidior, habitusque laxior evadere videatur, pristinum tamen colorem ac firmitatem aegros quam citissime recuperare, nullique fere strictiori diaetae submissos, inopinato sanescere.

Mirus tamen et memoratu sane dignus est opii in pulsum effectus, qui in aliis et intentior, in aliis et plerumque quidem, tardior plenus ac mollis ab auctoribus tactus est (29), et Cel. GRANT opii dosin eo usque auxit, donec omnis pulsus celeritas ac debilitas sublata fuerit (30). Fere omnibus quoque favere secretionibus ac excretionibus, praeprimis vero cutaneae ajunt: in plurimis, quod mireris, alvum ter quaterve de die laxare, imo subinde fortioris evacuantis vicibus fungi: rarissime tamen ejus obstipationem inducere. Ptyalismum subinde ciere, vidit Cel. WEBSTER (31) in aegra quae lue confirmata laborabat, aliisque remediis incassum usa fuit, cui dein largis dosibus opium propinabatur, quod salivationem produxit, morbumque plenarie sanavit.

(29) TUESSINK. l. c. p. 65. TODE. l. c. GRANT. l. c. MICHAELIS. l. c.

(30) THUESSINK l. c.

(31) *Syot. der prakt. Arzneyk.* Altenb. 1786. Vol. I. p. 535.

Saepissime etiam adeo in urinae vias agit, ut secundum observationes omni cum cura institutas, repetitisque vicibus iteratas, quantitas lotii, intra nychthemerum excreti, illam humorum intra hoc temporis spatium assumptorum, quarta quandoque et tertia excesserit parte, qui mirus sane et hucusque forsan incognitus opii effectus, ad curatiorem ejus indagationem medentes devehere potest.

Tandem ex omnibus istis objectionibus, quae contra opii usum jam factae sunt (32), unam modo hic tangam quae omnium gravissima mihi videtur, quod nempe *sopiat modo hostem, ocius citius adauctiori impetu irruentem* (33). Haec fortioribus ac valentioribus refutari argumentis nequit, nisi testimonio Cel. MICHAELIS (34), qui priores suos aegros sedulo observari curavit, et cui nullus, post tres jam elapsos annos, morbi reditus hucusque innotuit.

§. 4.

Nullus idcirco contendam, ut aliud praestans remedium, veluti mercurius, quo hucdum

(32) Ibid. p. 68.

(33) Hanc sententiam cum pluribus aliis quoque fert. Cel. WADSTROEM suecus in *Lockarm och Naturforskare. i. e. Recueil en faveur des amateurs des sciences naturelles. Vol. VIII. Stockholm.* 1787.

(34) THUESSINK p. 70. atque RICHTER Biblioth. Chir. T.VI. p. 738.

contra pertinacissimam luem veneream optimo eventu usi sunt medici, et cujus specifica in hoc morbo agendi vis satis superque nota est, ab opio penitus propellatur (35): obvenire tamen casus luis rebellis, quibus debellandis mercurius saepius non sufficit, quos vero opium aliudve remedium tollit, neminem negaturum fore puto. Est tandem quoque ubi mercurius plane non in syphilide adhiberi potest, quum nempe huic scorbutus junctus sit; pessimos tum ejus usus haberet effectus pedissequos, cruentam scilicet salivationem, imo et ipsam mortem. Quo in casu eo magis convenit opium, quum in Americano nosocomio Haslariensi nuper utilissimum etiam contra scorbutum hoc deprehensum remedium sit (36).

Quae hucusque de opii virtute antisyphilitica dixi, praecipue de interno ejus usu valeant. Ast non minus efficax, externus ejus usus in sanandis symptomatibus venereis topicis deprehensus est: optimo enim cum successu adhibetur ad injectiones in urethram, in gonorrhoea maligna, ad lotiones in cancris venereis exteriora corporis devastantibus, ad gargarismata contra pessimi moris ulcera, interiora oris depascentia, tandem ad fo-

(35) Quamvis Cel. SCHOEPFF. candide affirmet, se ab eo inde tempore quo opium adhibuerit, ne granulum quidem mercurii in morbis venereis amplius propinasse. V. THUESSINK. l. c. p. 67.

(36) ibid. l. c.

menta, mitigandis doloribus cruciantibus, quae tophos atque exostoses concomitantur, aptissima (37).

§. 5.

Multum quoque celebrari decoctum quoddam, *Lusitanicum dictum*, quod in Lusitania ac Brasilia omni cum successu adhibetur, refert SCHWEDIAUR(38); compositionem ejus sequenti modo tradens „Rec. Rad. Sarsaparill. Santal. alb. et rubr. ana. uncias tres. Liquirit. Mezerei. ana. unc. sem. Lign. Rhod. Guajac. Sassafr. ana. unc. unam. Antimon. crud. unc. quinque. m. inf. cum. aq. bull. libr. decem relinque hanc infus. per 24 hor. coq. tunc ad reman. librar. quinque, col. et exprim.

Simile quoque decoctum jam abhinc octo annis laudatum sub nomine *Ptisanne Caraïbe*(39), cujus autor Dn. NEGRE DE MONDRAGON illud egregie profuisse asserit.

An vero his decoctis vera lues unquam radicitus curata fuit? An non potius mercurius, for-

(37) SCHWEDIAUR l. c. p. 60. et J. HUNTER *traité des maladies vénériennes, trad. de l'anglois par* AUDIBERTI *I. Vol. 8vo. Paris* 1787. et WEBSTER *Syst. d. Pract. Arzn. Kunde. Altenbourg.* 1786. Vol. I. pag. 535. et THUESSINK l. c.

(38) l. c. p. 311.

(39) *Effets de la ptisane caraïbe proposée pour la guérison des maladies vénériennes. à Paris* 1779.

san ante jam exhibitus, potissimum contribuit? ut revera soli ptisanae non omnis curatio debeatur?

§. 6.

Variae porro circa naturam ac effectum venerei virus in corpore humano opiniones ac theoriae, totidem diversis iterum huic morbo medendi rationibus ansam praebuere. Sic Cel. PEYRILHE (40) in inspissatis humoribus lymphaticis deleterias ejus consistere vires contendens, ideo omnia ea, quae lympham spissam solvere, et infarcta reserare valent, totidem esse luis venereae antidota, credit. Mercurium ipsum nonnisi resolvendo tollere malum, minime tanquam specificum putat, et hac opinione nisus, novum, in syphilide hactenus non usitatum remedium, similiter solvens, venditat, quo abhinc aliquot jam annis prospero successu usus sit: *Alkali volatile* puta.

Varia luis v. symptomata, gonorrhoeas, leucorrhoeas, cancros ac bubones venereos, impetigines ac exostoses ejus ope se tulisse, gravidis, quibus mercurius nonnisi aegre exhibetur, octavo nonove subinde graviditatis mense, remedium hoc exoptatissimo

(40) *Remède nouveau contre les maladies vénér. tiré du régne animal: ou essay sur la vertu antivénérienne des Alkalis volatils, par M.* PEYRILHE *du collége de Chir. de Paris etc. Paris* 1774. 8. 225. pag. Hujus libri Germ. vers. edita exstat. Lipsiae 1787.

tatissimo propinasse eventu ait, ea quidem cum differentia, quod laxantia aliis ceterum conducentia, in his omiserit.

Si quoque scrophulosum vitium venereae Lui junctum foret, tunc omnem hoc remedium paginam absolvere asseverat: attamen inflammationem, symptomata venerea plerumque concomitantem, tolli jubet, priusquam *Alkali volatile* propinetur.

Ipsa vero ratio, qua auctor remedium suum praescribit sequens est: „Rec. Herb. meliss. unc. quatuor, follicul. Senn. unc. sem. infund. in. aq. comm. libr. una, stent. vas. claus. in loc. calid. per h. 1. Col. adde. sacchar. albiss. unc. quatuor et sal. Volat. CC. drachm. unam ad drachm. unam cum dimid. S. sumat aeger mane et vesperi unc. tres ad quatuor. Huic superbibat pro potu ordinario, infusum theiforme Herb. Meliss. quo per omne reliquum curae stadium uti debet.

Hanc curandi methodum subiens aeger, ad eam aeque ac ad sic dictam curam per salivationem praeparari debet, balneis, laxantibus, etc.

Dosin quoque Salis CC. pro variis rerum circumstantiis augendam sive minuendam esse, sponte sua patet. Auctor plerumque octodecim gr. una exhibet; subjectis vero phlegmaticis ac minus

irritabilibus viginti ad triginta usque grana dare licebit.

Postquam aeger per octiduum hoc remedio usus fuerit, subsequenti octiduo illud omittat, multumque interim infusi istius melissae bibat; versus finem autem hujus intercalaris temporis, alvus leniter ducenda est; sic et secunda et tertia vice versandum, quae plerumque omne curae stadium absolvunt; viginti enim dierum spatio vulgo effectus ejus apparent.

Simul ac vero quaedam assumta est remedii dosis, sensus grati caloris, uti fert auctor, percipitur, qui sensim per totum reliquum corpus sese diffundit, lenique foetente ac viscido sudore solvitur. Subinde tamen fortior inde sequitur sudor, qui potius nocens quam conducens, minus sustentari, minime promoveri debet. Ceterum semper pulsum attollit et frequenter alvum solvit. Si forte remedium hoc justa quidem dosi exhibitum, attamen nimis validos in aegrum ederet effectus, acida tunc opponenda esse, facile elucescit.

§. 7.

Non aeque favens huic remedio judicium fert Ill. DE HORNE (41), qui modo tanquam bonum reme-

(41) *Exposition raisonnée des différentes méthodes d'administrer le mercure dans les maladies vénér. précédée de*

dium praeparatorium ad curam mercurialem illud considerat quoniam motum aliquem intestinum ciet; ast aestumat, illud licet subinde levia luis V. symptomata tollat, in vehementiori malo tamen spem fallere.

§. 8.

Ab illo eodemque *Alkali volatili*, virtutes antivenereas petendas esse, quae *lacertarum* quandam speciem, incolis pagi Americae, sub Hispanorum ditione adeo commendarunt, equidem non dubito. Simplicissimo modo miseri isti, endemiam, apud eos luem V. horum animalculorum ope, optime profligant. Abscissa nempe cauda pedibusque, rejectis intestinis ac detractis integumentis, tremulam ac calidam adhuc carnem absque ulla nausea masticant ac deglutiunt, idque quotidie mane et vesperi repetunt, donec nullum amplius morbi vestigium supersit; quidam eorum unam sufficere asserunt, alii contra numerum ad tres de die augent, nullam prorsus strictiorem diaetam observantes.

Primam hujus remedii notionem ad nostras transtulit regiones Cel. FLORES [42]. Plura dein

l'examen des préservatifs, par M. DE HORNE Paris 1775. 8. 375. p.

(42) *Del meraviglioso specifico delle Lucertole, o Romarri, per la radical cura del cancro, della Lebbra e della lue venerea:*

experimenta in variis Europae regionibus instituta, quae efficaciam ejus extra omne dubium ponunt, in unum collegit Cel. ROEMER (43) in tractatu hocce anno edito. Aliam hic rationem, minus nauseosam, qua apud nos egregie adhiberi potest, indicat: in minora scilicet frusta conscindi debent lacertae, seduloque mundari, crustulo dein obtegi, ut bolus inde factus, absque omni aversatione deglutiri possit: Plures quoque pro dosi sumendae sunt lacertae, quoniam apud nos multo minores exstant. Ea cura porro nonnisi aestate institui debet, quoniam animalcula haec, hieme aegrius vel plane non capi possunt, vel captae quidem, eandem tamen non exsererent efficaciam quam quae tempore caloris aestivi adhibentur.

§. 9.

Enarratis huc usque quae ex regno vegetabili ac animali nostris temporibus depromuntur contra Syphilin remediis, quaeque mihi saltem innotuerunt, ea quae minerale nobis offert, nunc pandam.

Hydrargyrum itaque, adhucdum pro vero luis V. antidoto habitum, hodie non solum tam

del Sig. Dottor GIUSEPPE FLORES. *Torino* 1784. Hujus libri vers. Gall. dedit. Fr. GRASSET. Lausanne 1784.

(43) *Ueber den Nutzen und Gebrauch der Eidechsen in Krebsschaeden, der Lustseuche und verschiedenen Hautkrankheiten: gesammlet und herausgegeben von J. J.* ROEMER *M. D. Leipzig.* 1788.

vario modo praeparatur; tam variis substantiis jungitur, in quibus partim divisum, partim solutum haeret, et tandem fere omnibus hodie cognitis menstruis acidis, tam vegetabilibus, quam mineralibus, nuptum prostat, cum quibus totidem salia media constituit (44); sed et tam diverso modo a medentibus aegrorum corpori ingeritur, ut singula harum methodorum, nunc usitatarum, peculiari egeat indagatione, quam brevi subjungere liceat.

§. 10.

Mercurium vivum cum *axungia*, sive *substantia* quadam *butyracea* probe contritum, ut secundum Dr. SAUNDERS et GIRTANNER opinionem magna ejus pars calcinetur, (quam solam efficacem reputant) extinctum vocant: hunc cuti infricari, et sic per ejus poros corpus intrare, quod a lue venerea liberare student medici, nulli non constat: si quidem quotidie a cauta hujus methodi administratione prosperos observemus effectus: quum tamen ista multo respectu manca sit, ideo plurimi contra illam surrexere hostes, multumque de fama sua amisit. Licet enim hydrargyrum in minimos globulos cum axungia sit divisum, attamen corpori

(44) Syllogen omnium praeparationum ac compositionum mercurii secundum tabulam attractionum electivarum Cel. BERGMANN instructam, reperies in SCHWEDIAUR l. c. p. 229.

ingestum, perfacile in majores iterum globos coire, atque saepius in ossium cava se conjicere asserit Cel. GARDANE (45); si porro mercurius non sit purissimus, sed plumbo mangonisatus, tremores artuum inde nasci, qui rarissime a sale quodam mercuriali oriantur. Nec inunctiones ipsas esse laudandas: dum nimirum virus venereum critica quadam evacuatione e corpore eliminare studeamus quod transpiratione optime fiat, viam hanc regiam obstrui axungia, vulgo rancida (ni semper ex tempore paretur) quod exanthema istis in partibus plerumque ortum testetur, quem tamen effectum et terebinthina unguento saepius addita, in epidermide molliori producere solet: nec in corporibus vel subjectis mucosis ac phlegmaticis, quae citissime salivationi obnoxia sunt, methodum hanc adhiberi posse; nec tandem de quantitate mercurii corpori ita immissa medicum unquam certum fieri; ut taceam squalorem ac immunditiam, aliaque incommoda, quibus haec methodus stipata est, quaeque non immerito arguuntur.

§. 11.

In *mucilagine Arabici* aliusve *gummi*, divisum ac suspensum mercurium vivum, secundum Ill.

(45) *Recherches pratiques sur les différentes manieres de traiter la maladie vénérienne*, *p.* *J. J.* GARDANE. *Paris* 1770.

PLENCKII (46) praescriptum, lene admodum remedium in syphilide exstat, quod tunc praecipue in usum trahi potest, ubi acriora mercurii pharmaca nocerent: attamen non omnem plane fidem meretur, quae illi tribuitur. Ill. DE HORNE (47) enim mixtionem hanc per sex continuas horas conterebat, et ne tunc quidem perfecta erat, nam statim globuli aliquot mercurii fundum petebant mortarii, licet PLENCK modo quindecim minuta terendum esse affirmet, ut plenaria mixtio fiat. Nonne igitur pars mercurii, praecipue forsan in ventriculo, ex mixtione aqua insuper diluta, secedet, quae sane ad corporis humores non perveniet? Hoc ut quodammodo evitemus incommodum suadet COSTAL (48), pharmacopola parisinus, mercurium cum gummi arabico sicco conterere, et sub pilularum forma exhibere, quam praeparationem postea quoque ipse recepit PLENCK (49).

In *rosarum conserva*, aliave confectione extinctum mercurium, atque sub boli forma exhibitum idem praestare ait SCHWEDIAUR (50).

(46) Doctrina de morbis venereis. Viennae 1778. p. 181.

(47) l. c.

(48) v. de HORNE. l. c.

(49) l. c.

(50) l. c.

Balsami cujusdam ope divisus, diversis in casibus remedium aeque gratum ac utile constituit (51).

Cum *saccharo cando* tritus, extus aeque ac intus adhibitus, non inutile offert remedium (52).

Cum *melle* quoque, praestantissimum praebere auxilium *pilulas* istas *aethiopicas* dictas constituendo, in morbis cutaneis venereis; confitetur GIRTANNER. Compositionem earum sequenti modo tradens. Rec. Mercur. viv. depur. drachm. sex. Sulph. aurat. Antim.; Res. Guajac. mell. opt. ana unc. semis; misce, fiant l. a. pilulae. N°. 240.

§. 12.

Mercurium calcinatum, sive improprie dictum *praecipitatum per se*, praecipui angliae medici, PRINGLER, BARKER, HEBEDEN, (53) SCHWEDIAUR (54) HUNTER (55) aliique, abhinc aliquot annis multum in ſyphilide extollunt. Initio curae modo $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{2}$ grani partem pro dosi exhibent, et non ultra granum 1 ascendunt: ſedulo autem eſt attendendum ut in tenuiſſimum pollen ſit redactus merc. calc.

(51) ibid.

(52) ibid.

(53) RICHTER Bibl. Chir. T. V. p. 122.

(54) l. c. p. 264.

(55) l. c. p. 372.

ne aliquid splendentis in ipſo adhuc conspiciatur, quippe alias colicos ciet dolores: hos ut averterent, addiderunt opii parvam quantitatem, multumque potus cujusdam mucilaginosi ſuperbibere jusserunt. Nonne forsan ex connubio hujus praeparati cum substantia quadam pinguedinosa scopum supra memorati (§. 10.) unguenti multo perfectius attingeremus?

§. 13.

Mercurium *fumi forma* corpori ingerere, priscam istam methodum, denuo commendavit Cl. LALOUETTE (56), eamque post multorum annorum operam, ab omnibus istis vitiis ac incommodis, quibus olim scatebat, repurgasse asserit. Duplex enim auctoris in hac emendatione meritum consistit. Novam primum ad fumigandum machinam excogitavit, quae ad simplicitatem ac opportunitatem hujus methodi multum conferre debet. Peculiarem dein pulverem ad fumigationes praeparavit, qui mercurium fere integre reductum et ab omni heterogeneo immunem offert: est is mercurius ſublimatus ope alkali fixi vel limaturae martis praecipitatus ac quasi reductus.

Hanc methodum nunquam vel rarissime ptyalismum creare nec primas gravare vias, definitam

(56) *Nouvelle méthode de traiter la maladie vénérienne par des fumigations. par P.* LALOUETTE. *Paris* 1776.

quoque mercurii quantitatem corpori introducere, nec tam strictae diaetae aegrum adstringere, auctor affirmat; ut sic negotiis suis vel in aëre libero innocue defungi possit; alias ut taceam praestantias, quibus suam opinionem condecoravit:

Equidem non plane rejicerem hanc rationem, sed data occasione quoque tentarem, quum vix credibile sit, quantum immutatio methodorum in curanda lue venerea saepius conferat; praecipue quoniam in topicis quibusdam symptomatibus, tumoribus nempe testiculorum atque ossium, horumque carie venerea alias medendi rationes saepius eludentibus, haec, secundum GARDANE (57) aliosque, omnibus reliquis palmam praeripiat.

§. 14.

Salia mercurialia, humoribus nostris solubilia, multo intimius sese illis admiscere, ideoque citiorem edere effectum mercurio vivo, jure quidem persuasum sibi habet GARDANE (58), et praecipue si ad ejus mentem, acidum menstruum in quo mercurius solutus haeret, majore volatili-

(57) l. c. atque SCHWEDIAUR. p. 261. et CEZAN, *manuel antisyphilitique; ou essay sur les maladies vénériennes, avec un préservatif de ces maladies. A Londres et Paris.* 1774. 320. *pag.*

(58) l. c.

tatis gradu gaudet, quo facilius et promtius, ut quidem videtur, nostris sese jungat humoribus.

Fugaci itaque *salis acido* nuptum hydrargyrum omnibus aliis natura sua palmam hic praeripere, cum GARDANE, DE HORNE, multisque aliis (59), arbitror Nec immerito ſublimatum hisce ornari verbis, quivis fatebitur, qui celerem ac tutam ejus efficaciam, non praeoccupata mente, unquam viderit. Quum vero eandem forte sortem expertus sit, quam plurima alias praestantissima pharmaca, quae caute adhibita, aegris salutem, incaute vero exitum afferunt; ideo multum iterum fidei amisit, multique in eum insurrexere hostes (60), quibus nec hodiedum caret. Sed et diversae formae, sub quibus exhibitus fuit, famae ejus vel aliquid addiderunt, vel detraxerunt. Optimam rationem qua *sublimatus* intus dari debet, eam reputo, qua in *aqua destillata simplici* solutus, saccharo vel syrupo quodam ad gratiam edulcoratus sit, cui addere *salis ammoniaci* parvam quantitatem BOSQUILLON (61) jubet. Sic minus observari pulverem istum praecipitatum, qui elapso quodam tempore post solutionem factam deprehenditur, ni pharmacopola rei peritus per chartam bibulam eam trajecerit.

(59) vid. BOEHM. l. c. §. XXIV. p. 55.
(60) ibid. p. 58.
(61) CULLEN, *Elémens de medécine pratique, par* BOSQUILLON 1785. Tom. II. p. 661.

In *spiritu vini* solutum sublimatum, secundum Ill. SWIETENII praescriptum, apud nos certe, aegrius in usum trahendum esse arbitror, quoniam non solum valde nauseosum medicamentum, constituit sed et potius inspissat humores, fluidiores reddendos, imo dolores colicos, subinde et lassitudinem ad lipothymiam usque concitat. Nec tandem pilularum majorum forma placet, sub qua ſecundum HOFMANNI aliorumque praescriptum prostat sublimatus; quippe quae semper id dubium movent, quod si a pharmacopola magna copia parentur, eae in usum servatae, ita siccescant, ut a ventriculo aegrius digeri, minime in corpore suas edere vires queant, sed totae quantae, non solutae, interdum alvo excercantur.

Non spernendo ceterum consilio Cel. olim SANCHEZ (62) balnea vaporum apud Russos usitata, inter sublimati usum adhibenda, summe laudat, quoniam ejus effectum mire juvare asserit, quem tamen et praemissis balneis tepidis non minus obtinebis.

§. 15.

Sublimatum pinguedine susceptum, plantis pedum pediluvio tepido prius emollitis infricare jubent in

(62) A. N. R. SANCHEZ. *Observations sur les maladies vénériennes. Paris* 1785.

syphilide, Itali quidam medici GALLO [63], atque CYRYLLO.

Mercurium sublimatum, in ea aquae tepidae copia, ut tanquam *balneo* eo uti possit aeger, solvere jubet, Cel. BAUME [64], qui in singula aquae libra, sublimati gr. semis solvit. Illis praecipue haec balnea conducere possunt, qui hypochondriacis aliisve spasmis obnoxii, internum sublimati usum non bene ferunt, quoniam facile ab illo excitantur; aut et illis in quibus virus v. praecipue cutim petiit. Lenis certe est haec medendi ratio, quae tamen id periculi affert, quod de quantitate mercurii, corpori immissa, parum certi fiamus.

Clysmata antivenerea a Cel. ROYER jam anno 1765 summe depraedicata [65], et anno 1771. iterum defensa [66], sublimatum probe solutum & camphoram secundum GARDANE [67] continent.

(63) *Reflessioni Teorico-Pratiche sopra le malattie veneree. Torino* 1784. *et* CYRILLO *Observaz. pratich. interno alla lue venerea.*

(64) vid. DE HORNE l. c.

(65) *Dissertation sur une nouvelle méthode de traiter la maladie vénérienne par des lavemens. Paris* 1767.

(66) *Nouvelles observations faites dans les hopitaux militaires de la marine pour constater la sûreté et l'efficacité des lavemens anti-vénériennes, par M.* ROYER. *Londres et Paris* 1771.

(67) l. c.

Haec tunc potissimum arridet methodus, ubi aliquam ob causam mercurius ore assumi, sive extus introduci nequeat, vel praeprimis ubi virus venereum inteſtinum rectum petiit; attamen tenesmum colicosque dolores inde saepius sequi posse, utique etiam metuendum est. Nec denique hac via procedentes, de quantitate mercurii, a vasis intestini recti resorpta, certiores evadimus.

§. 16.

Ut Sublimatus omnibus istis nocivis qualitatibus privetur, quae plurimos medentes ab ejus usu retinent, peculiari quodam artificio eum corrigere studuit Cel. VAN WY (68), quem tunc sub nomine *Mercurii sublimati corrosivi adusti*, offert. Ejus praeparandi norma ab ipso auctore sequenti modo praescribitur. ,, Quantitas indefinita *mercur. subl. corros.* in tenuissimum pollem redacti, vase clauso carbonibus ignitis imponitur: affunditur sub continuo motu ope spadulae, alkohol vini, ad altitudinem digiti transversi supra mercurium, atque incenditur: haec operatio toties repetitur, donec sublimatus in pulverem fuscum redactus sit.,, Frequentior autem hujus processus repetitio, pen-

(68) vid. *Neue Sammlung der auserlesenſten und neusten Abhandlungen für Wundaerzte.* 8tes *Stuck. Leipzig* 1785. ipsum librum Belgico idiomate conscriptum, ex quo haec epitome modo mutuata est, nunquam vidi.

det ab alcoholis majore minoreve puritate; cave tamen ne in conclavi clauso praeparatio fiat; vapores enim exhalantes, valde acidi et rodentes, pulmonibus ac oculis infesti, cautissime evitandi sunt. Mercurius hoc modo adustus teritur iterum in mortario vitreo atque usui servatur.

Rationem minus nocivae proprietatis *Sublimati adusti*, auctor in magna acidi salis parte, deflagrationis ope ablata, ponit, sicque virtutem quandam, nobis adhucdum ignotam acquirere credit, qua sese prae reliquis mercurii praeparatis, cito ac jucundo suo effectu, manifestet. Sedulo tamen inquirendum esse, num aeger jam antea mercurialibus usus sit, quae in corpore adhuc haereant, quum tunc vel minor dosis, vehementiorem suscitaret salivationem; quod tamen de omni usu mercurii corrosivi valere videtur. Si vero aeger jam saepius lue venerea laboraverit, exiguam dosin nullius frugis fore ait autor.

Remedium hoc a gr. 1. ad 4. usque de die, in decocto Sarsaparillae solutum datur, eademque simul servatur diaeta, quam usus aliorum mercurii praeparatorum requirit. Autor ipse sequenti modo remedium suum praescribere solet, „Rec. Mercur. subl. corros. adust. gr. triginta duo, solve in muci lag. gumm. arab. adde Rad. Sarsaparill. unc. tres coq. per horam in aq. font. libr. quatuor, col. divid.

in 8. part. aequal. et quovis die una pars partitis vicibus exhibeatur." Formam pilularem quoque dedit, quam hic appono: Rec. Mercur. subl. corros. adust. scrupul. unum, Pulv. Rhei opt. drachm. duas, Gumm. arab. drachm. un. cum dimid. m. f. pill. N°. 160. sumantur 8. de die.

§. 17.

Protinus istam rimabor methodum, quam non longo retro tempore celebravit CLARE (69) anglus. Collegit enim hic ex frequentibus illis casibus, ubi ab externa applicatione salis cujusdam mercurialis in partibus vulneratis, vel saltem epidermide destitutis, os inopinato ptyalismo affectum est, absorptione haec fieri, atque mercurium specifice in os agere. Experientia quoque auctorem ulterius edocuit, luem veneream profligari, quum sequenti modo mercurio uteretur: "Humectato nimirum digito aegrum internae buccarum faciei in regione ductus Stenoniani *Mercurii dulcis* granum circiter pro dosi, infricare jubet, sive, ut ingratis a deglutito hydrargyro sequelis obveniat, internae labiorum superficiei, quippe quae partes non minus bene ac externus gingivarum paries lenem ferre frictionem valeant: sic enim parum

(69) *Methode nouvelle et facile de guérir la maladie vénérienne. Londres* 1785. 8.

parum mercurii deglutiri, reliquumque statim absorberi, auctor reputat: et nequidem internam gingivarum orisque faciem a frictione excipiendam esse, si supra dictum spatium cuidam nimis arctum videretur: frictionem autem minoris quantitatis mercurii in latiore spatio plus valere largiori dosi in arctiore oris ambitu. Esse hinc salivam, ante infricationem semper exspuendam sive deglutiendam, ne scilicet nimia ejus copia, magnoque excitato affluxu absorptio impediatur; abstinendum quoque esse ab omni cibo et potu, per integram circiter horam post frictionem, ne ventriculo ingeratur mercurius, absorptioni destinatus.

Licet autem procul absit auctor, ut salivae fluxum semper excitare cupiat, sive, virus venereum sputatione prae aliis excretionibus facilius e corpore eliminari posse credat; eam tamen mercurii quantitatem, quam ad morbi expulsionem curamque accelerandam auctor necessariam reputat, in plurimis subjectis ptyalismum creare: hanc vero excretionem adeo lenem observari, ut perraro aegri multum ab ejus incommodis vexentur, nec notabile quoddam salivationis signum in illis deprehendi possit.

Multos quoque hac methodo mercurium adhibentes, sanari, absque ullo ptyalismi vestigio: continuatum vero usum remedii ad lenem usque

sputationem, vel saltem gingivarum majorem sensibilitatem, certiores nos reddere, de justa mercurii quantitate corpori ingerenda. Miram enim celeritatem, qua ulcera reliquaque symptomata venerea, in melius tunc vertantur, hanc tractandi methodum adhuc ulterius comprobare, et hanc solam, uti fert autor, esse efficacissimam rationem, qua ulteriorem mali propagationem impediamus, quum os tamdiu saucium servetur, donec ulcera penitus sint sanata omnisque cutis durities, (verum virus praesentis signum) sit sublata. Hoc modo adhibito mercurio, excitatoque leni ptyalismo, pessima ista oris ulcera, auctor nunquam producta vidit, quae alia methodo in usum vocata, salivationem plerumque concomitari solent.

§. 18.

Acido Tartari junctum hydrargyrum contra luem veneream primum celebravit Cel. PRESSAVIN (70) quod forma fluida, *Aquam vegeto mercurialem*; sicca vero, *Terram foliatam mercurialem* vocat. Praeparandi modum hujus remedii, sequenti modo indicat auctor:

(70) *Traité des maladies vénériennes, dans lequel on indique un nouveau remede, dont l'efficacité est constatée par des expériences de dix années par M.* PRESSAVIN, *à Genève, et à Paris.* 1773. 8vo. 384. pag.

„Rec. Merc. viv. ex cinnabari reducti libram unam, solve leni applicito igne in spiritus nitri libra una et unciis quatuor; solve praeterea in libra dimid. aquae, Salis. Tartar. libr. unam, utramque solutionem, tum argenti vivi, tum salis tartari fervidam, sub continua fortique agitatione, confunde in catino terreo librar. duodecim aquae capaci: Sedimento lateritio sic impetrato, defuso prius supernatante liquore, magnam aquae pluvialis copiam infunde, fortiter agita, et quieti committe; quando aqua superinfusa denuo clara est, defunde iterum: tunc eandem copiam superinfunde, eamque lotionem quater repete: Sedimento ita eloto, et in eodem vase siccato, infunde aceti boni et acris, lagaenas quinque, expone calori donec bulliat, eoque in calore, vase bene clauso, subinde tamen agitato sedimento, conserva per horas duas; liquorem bullientem adhuc commisce cum altera solutione salis Tartar. prioris ad instar parata; sedimentum album, dimidia hora elapsa, in fundo collectum, et defuso super natante eoque claro latice, ut prius dictum elotum in vitro, cum aquae libr. tribus et cremoris tartari, in pulverem redacti unciis quatuor per horas duas coque, refrigeratum denique liquorem limpidissimum a residuo defunde, et in lagaena sollicite obturata ad usum serva.„

Ipse confitetur auctor, hunc parandi modum prolixiorem quidem, attamen necessarium esse, siquidem omnem acrimoniam ac causticitatem sali huic mercuriali exuere animus est; hinc minore longe sumptu duploque efficacior, auctore ipso asseverante, paratur, si nullum plane adhibetur acetum; sed praecipitatum ex acido nitri hydrargyrum, cum aquae libris octo et cremoris tartari libra semis, tamdiu coquatur, donec calx illa mercurii tota sit dealbata; sufficere tunc ab igne vas removere; liquorem refrigeratum a sedimento defundere, et in vasis probe clausis servare. Perinde quoque esse quodcunque sumatur hydrargyrum, sive ex cinnabari reductum, sive aliud, dummodo sit purum: clavellatos tandem cineres idem praestare ac sal tartari, nemo non videt.

Dosin hujus liquoris mercurialis auctor ab uno ad tria usque cochlearia extendit, cum syrupi cujusdam aliquot unciis.

Ne minimum quidem in ventriculo vel irritabiliori incommodum causari internum hujus remedii usum, nec feminis octimestri fetu gravidis nocere, autori saepe numero observandi occasio nata est; omnes plerumque promovere secretiones ac excretiones: id autem incommodi cum omnibus potentioribus ex argento vivo paratis pharmacis commune habere, quod nempe frequentior inter-

nus ejus usus salivae fluxum cieat, ni evacuantibus pro morbi aegrique indole, nunc his, nunc aliis averruncetur, auctor ipse monet; atque ut huic obveniat incommodo, aquam ad pintas sex cum corticis peruviani, et radicis gentianae utriusque unciis quatuor, rabarbari drachm. quatuor, Lig. Guajac. ras. libra. Sarsaparill. libris duabus per sex horas coctam, et ad coctionis finem, folior. senn. mundat. unciis quatuor et flor. chamomill. roman. uncia una additis, conditam, per pannum trajectam, et additis sacchari et mellis albi utriusque libris quatuor edulcoratam, et sollicite despumando ad syrupi consistentiam coctam, commendat, ad sex uncias in die praebendam.

Istius adeo remedii usu, auctor morbos chronicos venereos, eorumque omnem symptomatum pessimorum cohortem profligasse narrat, quem aeque felici tramite secutus est Cel. BOELKE(71), qui multas observationes affert, quae de efficacia hujus remedii testantur. Non minus MITTIE ei annuit(72).

Nimias forsan esse has laudes, quivis facile arbitrabitur. Ipse quoque PRESSAVIN(73), candide refert diversos casus, in quibus hujus remedii usus, vel parum, vel plane nihil praestitit,

(71) Diss. de *mercurio tartarisato liquido.* Auctore BOELKE. Goetting. 1787. 8vo.

(72) l. c.

(73) l. c.

quin adeo incommoda creaverit; ideoque cautelas ex hic observationibus sponte promanantes medicis strenue inculcat. Nec DE HORNE (74) multum faventem sententiam de eo fert: viginti enim uncias liquoris, continere modo viginti grana mercurii ideoque perparum ejus vere soluti, monet; suscitari porro inde nauseas colicosque dolores experientia eum edocuit: nec tandem dosi fidendum esse, quum paulatim cremoris tartari, aeque ac mercurii pars ex solutione praecipitentur.

§. 19.

Hydrargyrum in *acido nitri* solutum hodie rarissime ad usum internum adhiberi, cuivis notum esse suspicor. Quum tamen varia, ex hac solutione mercurii, orta sint praeparata, quorum diversa, certis artificiis mitigata, et ab eorum inventoribus maximo encomio tanqam arcana ad usus medicatos contra luem veneream divulgata fuere, ideo et has hic recensitas reperire, neminem poenitebit.

Sic *Hydrargyrum nitratum cinereum*, a Dct. BLACK ejus inventore *pulvis mercurii cinereus* vocatum, tanquam lenissimum sal medium mercuriale a Cel. SCHWEDIAUR (75) reputatur, quod ad gr.

(74) l. c.

(75) l. c. p. 268.

duo de die dari poteſt; ejus praeparandi norma sequens est: solve mercurium vivum in acidi nitri attenuati aequo circiter pondere; dilue hanc solutionem adhuc ulterius et affunde tunc spiritus salis ammoniaci, quantum ad separandum mercurium ab acido necesse sit, elue id praecipitatum cinereum; atque sicca.

Guttae albae a Dct. WARD (*white drops*) hoc nomine insignitae, quae non omni plane fama caruere, constant ex mercurio in acido nitri dissoluto, dein praecipitato et iterum dissoluto salis ammoniaci ope; secundum SCHWEDIAUR(76). Minus securi atque acerrimi hujus medicamenti dosin, non ultra gutt. unam de die in aqua solutam extendere jubet GIRTANNER.

Syrupum istum *vegetabilem* a BELLET ejus inventore ita vocatum, esse mercurium ex acido nitri, ope alkali fixi vegetabilis praecipitatum, in aethere vitrioli solutum, et cum aliquo syrupo grato mixtum, testatur SCHWEDIAUR (77).

Solutionem *mercurii praecipitati rubri* esse illud arcanum a LA MOTTE tam magnifice venditatum. Datur ad quinque gutt. in liquido quodam grato.

(76) ibid.
(77) ibid. p. 269.

§. 20.

Cum *acido phosphorico* conjunctum hydrargyrum, laudat MITTIE ([78]), nec non cum *floribus benzoës* ([79]), atque cum *sale sedativo* HOMBERGI ([80]).

Prospero eventu nuptuo, *acido aëreo* usus est Cel. NICOLAS ([81]), qui alvum leniter inde cieri et post longiorem ejus usum salivationem oriri, monet.

Guttae istae *antivenereae*, Amstelodami paratae, quae simul cum decocto quodam massam humorum purificante, exhibentur, multum quoque famae acquisivere. Earum Ill. SCHEELE ([82]) analysin instituit, atque ex *acido salis* quod *marte* et persparum *mercurio* saturatum est, compositas esse asserit, adeo ut hac via incedens, istas imitari valuerit.

Naphtam mercurialem a Cel. DELASSONE et CADET descriptam ([83]) huc usque in usum vocatam fuisse in lue venerea, mihi quidem plane ignotum est.

(78) l. c.
(79) ibid.
(80) ibid.
(81) v. CRELLS *Chemische Annalen.* T. I. p. 99.
(82) v. *Goettingische Anzeigen.* 1788. 15. St.
(83) vid. *Mémoires de l'Académie.* 1780. p. 274.